

Sygn. akt: I C 2340/19

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2019 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2019 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko M. J.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.580,37 zł (jeden tysiąc pięćset osiemdziesiąt złotych 37/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 sierpnia 2019 roku do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałej części;
- zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 423,89 zł (czteryście dwadzieścia trzy złote 89/100) tytułem zwrotu części kosztów procesu;
- nadaje wyrokowi w zakresie punktów 1. i 3. rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 2340/19

UZASADNIENIE

(...) S.A. w W. wniosła o zasądzenie od M. J. kwoty 3.791,37 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z umowy pożyczki zaciągniętej przez pozwaną w dniu 3 sierpnia 2015 r.

Pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew i nie stawiła się na rozprawę oraz nie wniosła o rozpoznanie sprawy w jej nieobecności.

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 3 sierpnia 2015 roku (...) S.A. w W. (pożyczkodawca) zawarła z M. T. (obecnie J. - pożyczkobiorcą) umowę pożyczki, na podstawie której udzieliła pozwanej pożyczki w kwocie 6.700 zł na okres 90 tygodni. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stopy procentowej w wysokości odsetek maksymalnych, która

na dzień zawarcia umowy wynosiła 10 % rocznie (993,97 zł za cały okres trwania umowy), oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: prowizji za udzielenie pożyczki w wysokości 1.926,40 zł, opłaty przygotowawczej w kwocie 40 zł i wynagrodzenia za tzw. pakiet elastyczny w wysokości 2.711 zł, na co składały się: część opłaty dotycząca dostarczenia gotówki – 50 zł, część opłaty za świadczenie spłaty w domu – 450 zł i część opłaty za tzw. elastyczny plan spłat w kwocie 2,211,00 zł. Nadto pozwana zobowiązała się do zapłaty kwoty 180 zł na poczet składki za przystąpienie do medycznego ubezpieczenia grupowego. Całkowita kwota do zapłaty przez pożyczkobiorcę wyniosła więc 12.551,37 zł i miała być uiszczona na rzecz pożyczkodawcy w 90 ratach tygodniowych po 139,46 zł, za wyjątkiem ostatniej raty, którą określono na 139,43 zł.

W punkcie 25 umowy sprecyzowano na czym polega Elastyczny Plan Spłat, stwierdzając, że jest to część Pakietu Elastycznego stanowiąca pakiet świadczeń pozwalający na zarządzanie pożyczką i składając się z „Okresowej P. w Spłacie”, Okresowego Zamrożenia Spłaty” i (...). „Okresowa P. w Spłacie” to świadczenie polegające na uprawnieniu klienta do odroczenia terminu spłaty rat wynikających z harmonogramu określonego w umowie w wymiarze od 1 do 4 rat bez podania przyczyny. W przypadku skorzystania z tej opcji przez konsumenta, termin wymagalności odroczonej raty miał zostać przesunięty w czasie, a odroczone raty miały być płatne po terminie spłaty pożyczki (czas obowiązywania umowy miał ulec przedłużeniu o liczbę tygodni równą liczbie rat, których płatność została odroczone). Warunkiem skorzystania przez klienta z tego przywileju było spełnienie następujących przesłanek:

- a) upływ co najmniej 4 tygodni od daty zawarcia umowy,
- b) spłata co najmniej kwoty równej czterem pełnym ratom pożyczki,
- c) złożenie wniosku przez klienta telefonicznie na infolinii powódki najpóźniej na jeden tydzień przed terminem płatności raty, której spłata miała być odroczone, albo złożenie wniosku na piśmie podczas wizyty doradcy powódki w domu klienta najpóźniej w dniu płatności raty, której dotyczy wniosek o okresową przerwę w spłacie.

W umowie zastrzeżono, że z tytułu odroczonej płatności rat nie są naliczane żadne dodatkowe odsetki od kwoty pożyczki brutto, a łączna kwota odsetek umownych nie ulega zmianie.

(...) to świadczenie polegające na uprawnieniu klienta do odroczenia terminu spłaty rat wynikających z pierwotnego harmonogramu określonego w umowie w wymiarze od 1 do 4 rat w przypadku zajścia zdarzenia takiego jak śmierć małżonka, dziecka lub rodzica klienta, jego hospitalizacja, zniszczenie mienia nieruchomości klienta na skutek siły wyższej lub działania osób trzecich albo kradzieży mienia ruchomego klienta.

(...) to warunek umowy polegający na tym, że w przypadku zgonu pożyczkobiorcy w trakcie trwania umowy, pożyczkodawca zwalnia klienta z długu w odniesieniu do niezapłaconych na dzień zgonu klienta zobowiązań wynikających z umowy.

Dowód : umowa pożyczki - k. 14-16v akt

Pozwana płaciła różne kwoty na poczet spłaty pożyczki do kwietnia 2018 r., a następnie zaprzestała spłat.

Dowód : historia spłat - k. 8-11 akt

Pismem z dnia 11 września 2018 r. powódka poinformowała pozwaną o upływie terminu spłaty pożyczki i przekazaniu sprawy do windykacji. Pismem z 8 marca 2019 r. powódka wezwała pozwaną do spłaty zadłużenia w kwocie 3.791,37 zł.

Dowody : informacja o przekazaniu sprawy do windykacji – k. 12-12v akt

wezwanie do zapłaty - k. 19 akt

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powódkę, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek albo prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwaną z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki z dnia 3 sierpnia 2015 roku. Na pełną akceptację zasługiwało żądanie powódki dotyczące zwrotu kwoty wypłaconej pozwanej w gotówce, podobnie jak żądanie zapłaty prowizji i odsetek umownych za korzystanie ze środków finansowych powódki przez czas faktycznego korzystania z kapitału (art. 720 § 1 k.c. i art. 359 § 1 k.c.).

Sąd nie zakwestionował prawa powódki do pobrania opłaty przygotowawczej, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki. Opłata określona w umowie zawartej między stronami nie była wygórowana.

Sąd zakwestionował natomiast prawo powódki do pobierania dodatkowej wygórowanej opłaty za tzw. Elastyczny Plan Spłat w wysokości 2.211,00 zł.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę pobierania przez pożyczkodawcę na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w bardzo wysokich kwotach, żadanego obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1707/17, I C 1946/17, I C 2009/17 i I C 1796/18.

Kwestią obciążania pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też Sąd Okręgowy w Toruniu w wielu sprawach, w tym o sygn. akt VIII Ca 563/17 i VIII Ca 582/17, dzieląc w wyrokach z 28 sierpnia 2017 r. i 15 listopada 2017 r. stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów pożyczek w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współzycia społecznego i przepisami regulującymi kwestie odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr (...)), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W obu przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że omawiana opłata pozostaje oderwana od faktycznych kosztów poniesionych przez pożyczkodawcę, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucje odsetek maksymalnych.

W sprawach o sygn. akt: I C 501/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1946/17, I C 2009/17 i I C 1796/18 tutejszy Sąd oraz w sprawie o sygn. akt VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu zakwestionowały zapis umowy stosowany przez jednego z pożyczkodawców w umowach pożyczkowych o wygórowanym wynagrodzeniu za usługę świadczoną

w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności kilku rat lub ich części (brak ekwiwalentności świadczeń). W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu uznał postanowienia dotyczące usługi (...) za naruszające w sposób rażący interesy pożyczkobiorcy, sprzeczne z dobrymi obyczajami i prowadzące do obejścia bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, zwłaszcza dotyczących odsetek maksymalnych i jako takie, za niewiążące konsumenta (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c.).

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes.

Ze względu na to, że w umowie pożyczki nie sprecyzowano żadnych kryteriów określenia opłaty za Elastyczny Plan Spłat, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia, albowiem taki zapis umowny jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważny (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Przypomnieć należy, że tzw. Elastyczny Plan Spłat polegał na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności kilku rat, okresowego zamrożenia ich spłaty oraz zwolnienia z długu na wypadek śmierci pożyczkobiorcy. Kwota 2.211,00 zł jest nieproporcjonalna do usługi oferowanej przez pożyczkodawcę, albowiem nawet w przypadku skorzystania z „Okresowej P. w Spłacie” lub (...) klient i tak musiałby spłacić całą pożyczkę, a odroczeniu (zamrożeniu) uległaby spłata pożyczki jedynie o kilka tygodni. (...) została zaś obwarowana niepewnym warunkiem, którego ziszczenie nie dawałoby korzyści dla pożyczkobiorcy, a co najwyżej dla jego spadkobierców. Opisana usługa nie była więc ekwiwalentna do wskazanego wyżej wynagrodzenia, a nadto w umowie nie określono żadnych kryteriów ustalenia wysokości opłaty za tak ustalone świadczenie. W rozpatrywanym przypadku warunek skorzystania z (...) w ogóle nie zaistniał. Trudno byłoby więc przyjąć, że pozwana ma zapłacić za usługę, z której nikt nie skorzystał.

W konsekwencji na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał roszczenie powódki za uzasadnione jedynie w wysokości 1.580,37 zł, którą ustalono następująco: kwota podana w pozwie jako całość zadłużenia pomniejszona o nienależną opłatę za tzw. Elastyczny Plan Spłat – 2.211,00 zł.

Odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej kwoty w punkcie 1. (pierwszym) sentencji wyroku zasądzone od dnia wniesienia pozwu do dat faktycznej spłaty na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c.

O kosztach procesu w punkcie 3. (trzecim) sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. Powódka wygrała sprawę w 41,68 % (1.580,37 zł/3.791,37 zł), ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 1.017 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 100 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł i wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 900,00 zł (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 265). Finalnie należał jej się zatem od pozwanej zwrot kwoty 423,89 zł, albowiem pozwana nie poniosła żadnych kosztów procesu.

Rygor natychmiastowej wykonalności nadano na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.